

Vlaamse Reguleringsinstantie
voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | B-1000 Brussel
Tel. +32 2 553 13 79 | Fax +32 2 553 13 50
Email: info@vreg.be
Web: www.vreg.be

Advies van de Vlaamse Reguleringsinstantie
voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 29 oktober 2009

met betrekking tot de Richtlijn van de Europese Unie 2009/28/EG van 23 april 2009
ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende
wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG.

Inhoudstafel

Inleiding

1. Lange termijnvisie op de steunmechanismen

- 1.1. Volstaat een Vlaams groenestroomquotum van 13% in 2020? (artikel 3 en 4 van de Richtlijn)
- 1.2. Hoe beoordelen of het streefcijfer wordt gehaald? (artikel 3 en 5 van de Richtlijn)
 - 1.2.1. Bruto versus netto hoeveelheid elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen
 - 1.2.2. Bruto eindverbruik van energie
- 1.3. Gesteunde elektriciteitsproductie in het certificatenstelsel
- 1.4. Statistische overdrachten, gezamenlijke projecten tussen lidstaten en gezamenlijke projecten tussen lidstaten en derde landen (artikel 6 t.e.m. 10 van de Richtlijn)
- 1.5. Groene warmte en groen gas

2. Groenestroomcertificaten – garanties van oorsprong (artikel 15 Richtlijn)

- 2.1. Garantie van oorsprong wordt elektronisch document
- 2.2. Levensduur beperkt tot één jaar
- 2.3. Ontkoppeling steuncertificaat en garantie van oorsprong
- 2.4. Fraudebestendigheid
- 2.5. Bijkomende vermeldingen

3. De ontwikkeling en de exploitatie van het distributienet in het kader van de productie uit hernieuwbare energiebronnen (artikel 16 Richtlijn)

- 3.1. Elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen
 - 3.1.1. De ontwikkeling van het elektriciteitsnetwerk voor elektriciteit uit HEB
 - a) Ontwikkeling van het net voor integratie HEB
 - b) Dragen en verdelen van kosten van technische aanpassingen aan het netwerk
 - c) Informatieplicht netbeheerder t.a.v. nieuwe producent
 - 3.1.2. De exploitatie van het elektriciteitsnetwerk voor elektriciteit uit HEB
 - a) Garantie van distributie
 - b) Toegang tot het net: voorrang of garantie
 - c) Operationele maatregelen m.b.t. het netwerk en de markt om de belemmering van elektriciteit uit HEB tot een minimum te beperken
 - d) Tarieven
- 3.2. Gas uit hernieuwbare energiebronnen (biogas)

4. Duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen (artikel 17-19 Richtlijn)

- 4.1. Definities en categorieën - Impact op het Groenestroombesluit
- 4.2. Toepassingsgebied
- 4.3. Duurzaamheidscriteria
 - 4.3.1. Broeikasgasemissiereductie
 - 4.3.2. Standaardwaarden
- 4.4. Controlesystemen
 - 4.4.1. Genormeerde audits
 - 4.4.2. Erkenning van betrouwbare systemen

Inleiding

Het Europese Parlement heeft op 19 december 2008 haar goedkeuring verleend aan de Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare energiebronnen (hierna: "de Richtlijn"). Op 6 april 2009 werd de Richtlijn bekrachtigd door de Ministers van Justitie en Binnenlandse zaken en op 5 juni 2009 werd het gepubliceerd in het Europese Publicatieblad (zie DMS 94872). De Richtlijn trad in werking 20 dagen na publicatie in het Publicatieblad, op 25 juni 2009.

De Lidstaten worden elk wat hen betreft belast met de omzetting van deze Richtlijn binnen de 18 maanden na de publicatie ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie (dit is dus 5 december 2011), met uitzondering van artikel 4(1), tweede subparagraaf en artikel 4(2) en (3), die twintig dagen na publicatie in het PB omgezet moeten worden.

De VREG gaat in voorliggend advies enkel in op een aantal wijzigingen aan de Vlaamse energiewetgeving, die volgens haar noodzakelijk zijn. Meer bepaald wordt de impact behandeld van artikel 3, 4, 5, 13, 15, 16, 17, 18 en 19 van de Richtlijn.

1. Lange termijnvisie op de steunmechanismen

Het voordeel van een quotumgebaseerd steunsysteem is dat de overheid rechtstreeks de gewenste hoeveelheid energieproductie uit hernieuwbare energiebronnen stuurt door middel van de hoogte van het quotum, zonder hierbij zelf keuzes op te leggen over de technologie of de eigenlijke vorm van de investeringen.

1.1. **Volstaat een Vlaams groenestroomquotum van 13% in 2020? (artikel 3 en 4 van de Richtlijn)**

Het totale bruto eindverbruik van energie in 2020 in België moet voor minstens 13% afkomstig zijn uit hernieuwbare energiebronnen. Dit betreft zowel het energieverbruik voor verwarming, koeling, transport en elektriciteitsproductie.

Om het quotum voor het groenestroomcertificatensysteem vast te leggen, moet dus rekening gehouden worden met de verdeling van dit streefcijfer tussen:

- enerzijds de verschillende Belgische gewesten en de Belgische zeegebieden
- en anderzijds de verschillende energieverbruikende sectoren.

In België ligt de beleidsbevoegdheid voor hernieuwbare energiebronnen bij de gewesten. De benodigde inspanningen per regio om een streefcijfer te halen, kunnen verschillen. Het is dan ook aangewezen om spoedig op nationaal en intergewestelijk niveau te bepalen op welke wijze dit nationale streefcijfer binnen België wordt verdeeld.

In het kader van artikel 4 van de Richtlijn stelt elke lidstaat een nationaal actieplan op. Voor België kan dit nationaal actieplan de verdeling tussen de Gewesten en de verschillende gewestelijke actieplannen omvatten.

In het gewestelijk actieplan voor Vlaanderen moet worden gewogen op welke wijze het Vlaamse streefcijfer over de verschillende energieverbruikende sectoren wordt verdeeld. Hiertoe moet het gewicht van de nodige inspanningen per sector worden onderzocht. Indien uit dit onderzoek zou blijken dat de inspanningen die nodig zijn om in het elektriciteitsverbruik een bepaald aandeel uit hernieuwbare energiebronnen te halen kleiner zijn dan in verwarming, koeling of transport, is het aan te bevelen het groenestroomcertificatenquotum voor 2020 hoger te leggen dan het algemene Vlaamse streefcijfer van de verschillende energieverbruikende sectoren en dit van de andere sectoren proportioneel te verlagen.

Het is bovendien in het belang van de groenestroomproducenten dat de definitieve certificatenquota (artikel 23 van het Elektriciteitsdecreet) minstens tot 2020 zo snel mogelijk vastliggen, teneinde voldoende zekerheid te creëren om investeringen in nieuwe productie-installaties in te plannen.

Na inmiddels bijna 8 jaar ervaring met de opvolging van het systeem van groenestroomcertificaten, heeft de VREG een goed zicht op een aantal elementen op het vlak van aantal uitgereikte certificaten, haalbaarheid, prognoses, Het is dan ook raadzaam om de hier opgedane ervaring te benutten en de VREG te betrekken in de discussies over evaluatie en eventuele bijstelling van het groenestroomquotum.

Een evaluatie en eventuele bijstelling van de Vlaamse certificatenquota zoals momenteel vooropgesteld in artikel 23 van het Elektriciteitsdecreet vergt een akkoord over de verdeling van de streefcijfers en onderzoek van de benodigde inspanningen per energieverbruikende sector.

1.2. Hoe beoordelen of het streefcijfer wordt gehaald? (artikel 3 en 5 van de Richtlijn)

1.2.1. Bruto versus netto hoeveelheid elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen

Binnen het huidige Vlaamse steunsysteem wordt 1 groenestroomcertificaat toegekend voor 1MWh **netto** elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen. Al het energieverbruik nodig om deze hoeveelheid netto elektriciteit te produceren (energieverbruik voor utiliteitsvoorzieningen, productie van brandstoffen op basis van biomassa, brandstofvoorbehandeling) wordt in mindering gebracht van de bruto elektriciteitsproductie. Op die manier wordt (terecht) enkel steun verleend aan de netto meerproductie aan energie uit hernieuwbare bronnen t.o.v. de referentiesituatie van elektriciteitsproductie uit nucleaire en fossiele energiebronnen. Het lijkt logisch om deze werkwijze te behouden en dus enkel het netto milieuvoordeel financieel te belonen.

Artikel 5 van de Richtlijn stelt dat voor het beoordelen van de *streefcijfers* met **bruto** energieproductie uit hernieuwbare bronnen moet worden gerekend. Het beoordelen of de streefcijfers worden gehaald, gebeurt op basis van statistische gegevens. De vraag stelt zich op welke wijze deze statistische gegevens zullen worden verzameld.

De VREG-certificatendatabank is de authentieke gegevensbron betreffende de productiecijfers van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in Vlaanderen. Daarom is het logisch de beoordeling of de streefcijfers worden gehaald, te baseren op de gegevens uit deze databank.

Om uit de certificatendatabank cijfers te bekomen betreffende de bruto energieproductie uit hernieuwbare energiebronnen, is volgende aanpassing nodig: op het groenestroomcertificaat wordt een extra gegeven toegevoegd, dat vermeldt hoeveel bruto elektriciteit is geproduceerd voor de betreffende netto groenestroomproductie van 1MWh. De VREG heeft binnen het huidige systeem voldoende meetgegevens in handen om deze informatie te kunnen toevoegen op het certificaat, enkel een softwarematige aanpassing is hiertoe vereist. Als deze piste wordt gevolgd, bevat het huidige groenestroomcertificaat 3 verschillende hoeveelheden energie: de bruto elektriciteitsproductie, de netto elektriciteitsproductie (1 MWh), en de hoeveelheid in het net geïnjecteerde elektriciteit die voor verkopers van elektriciteit nog bruikbaar is als garantie van oorsprong. Hiertoe moet dan artikel 13 van het Groenestroombesluit worden aangevuld.

De aanpassingen aan de certificatendatabank hebben uiteraard wel een financiële impact.

1.2.2. Bruto eindverbruik van energie

De Europese doelstelling van 20% hernieuwbare energie t.o.v. het finaal energieverbruik in 2020, werd vertaald naar bindende doelstellingen per lidstaat op basis van een vast groeipercentage voor alle lidstaten en op basis van het BNP/capita. Intermediaire, indicatieve, tweejaarlijkse doelstellingen vanaf 2011 werden eveneens vastgelegd. De streefcijfers worden conform artikel 3 van de Richtlijn berekend ten opzichte van het *bruto* eindverbruik van energie.

Wat elektriciteit betreft, worden in het huidige quotumsysteem enkel doelstellingen vastgelegd ten opzichte van het *netto* eindverbruik aan elektriciteit die over het transmissie- en distributienet wordt geleverd, met een vermindering van respectievelijk 25% en 50% van de elektriciteitsafname van de grote verbruikers. Ook het elektriciteitsverbruik dat decentraal wordt geproduceerd en op de site van productie wordt verbruikt, is niet meegerekend voor de huidige Vlaamse quotumdoelstellingen.

Het is dus niet terecht ervan uit te gaan dat een quotum van 13% in het huidige groenestroomcertificatensysteem, gelijk zou zijn aan (het Vlaamse deel van) een Belgisch streefcijfer van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen van 13% in de zin van de Richtlijn. Het totale elektriciteitsverbruik gedekt door leveringen uit het distributie- en transmissienet waarop het procentuele certificatenquotum is bepaald, ligt immers aanzienlijk lager dan het totale bruto verbruik van elektriciteit in Vlaanderen.

Opdat de resultaten in 2020 overeenkomen met het vooropgestelde quotum van artikel 23 van het Elektriciteitsdecreet, is het dus nodig om ofwel het procentueel bedrag van het quotum aan te passen ofwel de formulering van het quotum zo aan te passen dat het zich baseert op het bruto eindverbruik.

1.3. Gesteunde elektriciteitsproductie in het certificatenstelsel

Het lijkt niet opportuun om steun te verlenen aan elektriciteit die niet mag worden meegerekend in de Belgische streefcijfers. Er moet dus voor gezorgd worden dat enkel die elektriciteit in aanmerking komt voor quotumcertificaten, die kan worden meegerekend voor de Belgische doelstelling, conform de technische voorwaarden van de Richtlijn. Waar nodig moet artikel 15 van het Groenestroombesluit hiertoe worden aangepast.

- Artikel 13 §6 van de Richtlijn vermeldt een minimum omzettingsrendement voor biomassa.
- Artikel 13 §2 van de Richtlijn vermeldt dat, waar mogelijk, Europese normen moeten worden gevolgd bij het opstellen van technische specificaties waaraan systemen op duurzame energie moeten voldoen. Er moet worden onderzocht voor welke relevante gebieden Europese normen bestaan, en vervolgens in de regelgeving ingepast. De VREG pleit ervoor dit via een delegatie van deze bevoegdheid aan de certificatenouder te doen, zodat sneller op een wisselend normenkader kan worden ingespeeld.
- Ook de duurzaamheidseisen dienen in rekening te worden gebracht (zie verder).

1.4. Statistische overdrachten, gezamenlijke projecten tussen lidstaten en gezamenlijke projecten tussen lidstaten en derde landen (artikel 6 t.e.m. 10 van de Richtlijn)

De steunregeling (i.c. het quotumsysteem van de groenestroomcertificaten) kan uitgebreid worden voor steun aan projecten in het buitenland voor zover die kunnen worden meegeteld voor de Belgische doelstelling. Er moet worden uitgemaakt of deze steun op federaal dan wel gewestelijk niveau wordt voorzien, en in het laatste geval moet duidelijk worden uitgeklaard welk gewest welk project financieel steunt.

Indien hiervoor wordt geopteerd, is de VREG er voorstander van om een dergelijke overdracht te laten vaststellen op basis van certificaten. Best wordt dan een kader gecreëerd met de betrokken lidstaat, en worden de marktpartijen ingeschakeld voor de realisatie van de projecten.

In het kader van het project van De Lente van het Leefmilieu werd binnen België gedacht aan een intergewestelijke uitwisseling van groenestroomcertificaten, waarbij certificaten van het ene gewest zouden kunnen worden aangewend voor de quota in het andere gewest. Ook in een aantal rechtszaken die lopen tegen de boetes die de VREG heeft ingesteld voor het niet-halen van het certificatenquotum, wordt door een aantal elektriciteitsleveranciers gepleit voor een systeem van intergewestelijke uitwisselbaarheid van certificaten binnen België.

Het lijkt logisch om, alvorens internationaal te werken aan systemen rond 'Statistische Overdrachten en Gezamenlijke Projecten', uit te diepen op welke wijze zo'n intergewestelijke certificatenuitwisseling binnen België kan worden georganiseerd.

De VREG wenst echter te wijzen op een aantal neveneffecten van het verbinden van twee aparte steunsystemen, zonder volledige harmonisatie van beide systemen. De mogelijkheid bestaat dat één of beide systemen die aan elkaar verbonden worden, hun doel voorbij schieten.

In bijlage geeft de VREG de stand van zaken weer van de discussies binnen het Belgische regulatorenoverleg m.b.t. dit thema en zet ze een aantal voorwaarden uiteen die volgens haar moeten worden gerespecteerd wanneer wordt gewerkt naar intergewestelijke uitwisselbaarheid van groenestroomcertificaten voor de verschillende Belgische quota.

Indien niet aan de gezamenlijke voorwaarden van technische en economische gelijkwaardigheid kan worden voldaan, lijkt het structureel beter om een oplossing te zoeken in de herverdeling van het Belgische quotum tussen de gewesten, zoals aangehaald in sectie 1.1 van dit advies.

1.5. Groene warmte en groen gas

Er zijn heel wat situaties waar het technisch-energetisch efficiënter is om de hernieuwbare energiebron om te zetten in warmte in plaats van elektriciteit. Het systeem van groenestroomcertificaten maakt het momenteel echter economisch interessanter om deze energie om te zetten in elektriciteit. Een steunregeling voor nuttig gebruik van groene warmte of voor injectie in het aardgasnet van (kwalitatief) biogas zou zich erop moeten richten om de energetisch meest efficiënte aanwending van de hernieuwbare energiebron te bevorderen.

Het is mogelijk om ook een certificatenstelsel op te zetten voor nuttig gebruik van warmte/koude/gas uit hernieuwbare energiebronnen. Als men komt tot de inwerkingstelling van een systeem van groenewarmtecertificaten, zitten er een aantal moeilijkheden aan de opvolging van een dergelijk systeem. Er moet immers een garantie bestaan dat de geproduceerde warmte nuttig wordt gebruikt en effectief afkomstig is uit hernieuwbare energiebronnen. De VREG heeft in dit kader nuttige ervaringen opgedaan met de bestaande systemen van groenestroom- en warmtekrachtcertificaten, waar dezelfde criteria aan bod komen bij de beoordeling en opvolging van de aanvraagdossiers, en vindt het opportuun om bij de eventuele opstelling en opvolging van een dergelijk systeem te worden betrokken.

2. Groenestroomcertificaten – garanties van oorsprong (artikel 15 Richtlijn)

Met betrekking tot garanties van oorsprong bevestigt de Richtlijn de lijn die reeds werd gevolgd door de VREG met betrekking tot de elektronische vorm ervan en de fraudebestendigheid. Anderzijds wordt een aantal wijzigingen aangebracht in levensduur en vermeldingen met weerslag op personeelsbezetting en budget van de certificatedatabank. De ontkoppeling van steuncertificaat en garantie van oorsprong wordt dankzij de nieuwe Richtlijn mogelijk.

2.1. Garantie van oorsprong wordt elektronisch document

Voor het eerst wordt in de Richtlijn een garantie van oorsprong gedefinieerd als een **elektronisch** document. In Vlaanderen is dit steeds zo geweest, in tegenstelling tot een aantal andere Lidstaten, wat de import van garanties van oorsprong uit die landen bemoeilijkte. Thans kan deze importvoorwaarde uitdrukkelijk worden ingeschreven in de Vlaamse wetgeving. Met betrekking tot import van garanties van oorsprong moet nu ook uitdrukkelijk in de wetgeving worden vermeld dat de VREG deze enkel kan weigeren bij gegronde twijfel over nauwkeurigheid, betrouwbaarheid of waarachtigheid, hetgeen trouwens wel al vervat zat in de Mededeling 2006-2 van de VREG.

2.2. Levensduur beperkt tot één jaar

De **levensduur** van garanties van oorsprong wordt in de Richtlijn uitdrukkelijk beperkt tot één jaar. Op heden is dit in de Vlaamse wetgeving vijf jaar. Artikel 15quinquies van het groenestroombesluit moet hieraan aangepast worden. Er moeten tevens overgangsbepalingen voorzien worden voor garanties van oorsprong die uitgereikt werden vóór de inwerkingtreding van deze bepaling van de Richtlijn.

De VREG stelt voor dit te doen via een regeling die het gebruik van deze garanties van oorsprong binnen Vlaanderen toelaat tot op de vervalddag, maar niet langer de export ervan.

2.3. Ontkoppeling steuncertificaat en garantie van oorsprong

Op vandaag is de garantie van oorsprong in Vlaanderen een onderdeel van het groenestroom- of warmtekrachtkoppelingcertificaat, dat tevens al dan niet bruikbaar is voor de quotumverplichting. De keuze hiervoor moet gezien worden in historisch perspectief, waarbij het a priori onduidelijk was welke steun voor decentrale productie door de Europese Commissie als geoorloofd zou worden beschouwd en de angst voor dubbelbetaling van productiesteun zwaar doorwoog.

Met het Energie- en Klimaatpakket wordt duidelijkheid gecreëerd over de verschillende aard van het steuncertificaat enerzijds en de garantie van oorsprong anderzijds. Hierdoor kunnen de twee concepten worden **losgekoppeld**. Dit zal de marktwerking bevorderen, evenals een transparante prijsvorming toelaten voor het steuncertificaat enerzijds en het oorsprongscertificaat anderzijds. Het steuncertificaat is op vandaag vijf jaar geldig en wordt op de bilaterale markt verhandeld aan een gemiddelde transactiewaarde van ongeveer 108 euro, een veelvoud van de waarde van de garantie van oorsprong. Door de combinatie van steun- en herkomstfunctionaliteit is het overigens zeer moeilijk om de zuivere waarde van een garantie van oorsprong op de Vlaamse markt te bepalen. Bijgevolg zullen de betreffende bepalingen in het Elektriciteitsdecreet en het Groenestroombesluit aangepast kunnen worden.

2.4. Fraudebestendigheid

Ook de vereiste van **fraudebestendigheid** van garanties van oorsprong wordt nu uitdrukkelijk ingeschreven in de Richtlijn, hoewel VREG aan dit aspect reeds van bij aanvang ruime aandacht heeft besteed. Toch moeten verdere inspanningen geleverd worden om de certificatenbank voldoende te beveiligen tegen fraude.

2.5. Bijkomende vermeldingen

De Richtlijn voert een groot aantal nieuwe **vermeldingen** in die op de garanties van oorsprong moeten worden aangebracht. Zo zal een garantie van oorsprong het type steunregeling, de hoeveelheid investeringssteun en de hoeveelheid productiesteun moeten vermelden. Artikel 15ter van het Groenestroombesluit moet in die zin herschreven worden. Deze wijzigingen impliceren tevens een aantal aanpassingen aan de bestaande certificatenbank en een personeelsinvestering voor het opvragen en invoeren van alle gegevens van de bestaande installaties.

3. De ontwikkeling en de exploitatie van het distributienet in het kader van de productie uit hernieuwbare energiebronnen (artikel 16 Richtlijn)

3.1. Elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen

Er is nood aan een coherent kader (tarieven, voorwaarden voor aansluiting en exploitatie, investeringen in netten) dat de inpassing van decentrale productie-eenheden in de netten en in de markt ondersteunt.

3.1.1. De ontwikkeling van het elektriciteitsnetwerk voor elektriciteit uit HEB (omzetting van art. 16, leden 1, 3, 4, 5 en 6)

a) Ontwikkeling van het net voor integratie HEB

De netten moeten verder ontwikkeld worden met het oog op de integratie van de beoogde hoeveelheid HEB, doch met behoud van de veiligheid van het elektriciteitssysteem (art. 16.2). Dit is een uitdaging gelet op een veranderd energiestroomprofiel als gevolg van decentrale productie-installaties.

De regelgeving, meer bepaald het Technische Reglement voor Distributie van Elektriciteit (TRDE) werd hiertoe ondertussen aangepast waardoor duidelijk is dat investeren in de netontwikkeling tevens de integratie van decentrale productie-installaties inhoudt. Zo werd bepaald dat bij het jaarlijkse overleg van de distributienetbeheerder met de beheerders van de met zijn net gekoppelde netten, over de geplande investeringen in zijn distributienet, ook overleg gepleegd moet worden over de ontwikkelingen van decentrale productie en de daaruit voortvloeiende knelpunten. Tevens is de distributienetbeheerder uitdrukkelijk verplicht zijn net uit te bouwen om in principe te kunnen voldoen aan de vraag voor nieuwe aansluitingen voor decentrale productie.

• *Oordeelkundige uitbouw van het net – optimalisatie lokalisatie installaties en optimalisatie van investeringen aan het net*

De ontwikkeling van de netten moet op een oordeelkundige manier gebeuren, zodat de voordelen van de decentrale productie maximaal benut kunnen worden en de meerkosten inzake infrastructuur beperkt kunnen worden.

Bij aansluitingsvraag van een elektriciteitsproducent moet de netbeheerder voorrang geven aan productie-installaties op basis van hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling (art. 16.2). De voorrang bij aansluiting is al ingeschreven in de regelgeving, maar voldoet in praktijk niet altijd: soms kunnen dergelijke installaties, die energie injecteren in plaats van af te nemen, niet op het net aangesloten worden omdat het net hiertoe niet aangepast is, en deze aanpassing ook niet economisch verantwoord is. Een optimalisatie van de lokalisatie van HEB-productie-installaties is dan ook wenselijk.

De voordelen die aan productie-installaties op basis van hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling worden gegeven, moeten de nodige prikkels bevatten om de kost voor de uitbouw en exploitatie van het net te beperken. In dat kader is artikel 19 van het Groenestroombesluit, dat handelt over de tussenkomst van de netbeheerder in de aansluitingskosten, ruimschoots onvoldoende waardoor een aanpassing zich opdringt. Een tekstvoorstel tot aanpassing werd reeds in ontwerp door de VREG opgesteld.

Er moeten dus – naast het TRDE en artikel 19 van het Groenestroombesluit - aanvullende regels opgesteld worden die een stimulans vormen om de omvang van decentrale productie-installaties zo goed mogelijk in relatie te brengen tot het verbruik ter plaatse en die voor een optimale lokalisatie van deze installaties zorgt.

De optimalisatie van bijkomende investeringen in de netten zou hierbij inhouden dat de netcapaciteit wordt verhoogd in die gebieden waar een significante ontwikkeling van nieuwe productiemiddelen te verwachten is.

Een wijziging in het Elektriciteitsdecreet kan hiertoe de decretale basis geven.

- *Smart grid*

Een slim elektriciteitsnetwerk in Vlaanderen, dat aangepast is aan een meer decentrale productie, werd al in het regeerakkoord vooropgesteld. De introductie van slimme meters, zodat men tot de uitbouw van een slim net komt, zal zeker kunnen bijdragen aan de integratie van HEB.

- *Vergunningsprocedures voor netuitbreidingen*

Ook moet werk gemaakt worden van een vlotter verloop van de vergunningsprocedures voor de netwerkinfrastructuur.

Een goede dienstverlening met het sneller verlenen van de vergunning moet centraal staan. Dit werd in het regeerakkoord 2009-2015 bepaald. Er zou een ruimtelijk planningskader voorzien moeten worden zodat netbeheerders en producenten de aansluitingsmogelijkheden kunnen onderzoeken.

De goedkeuring voor netwerkinfrastructuur en andere administratieve procedures voor de aanleg ervan moeten goed gecoördineerd zijn.

b) Dragen en verdelen van kosten van technische aanpassingen aan het netwerk (art. 16.3, 16.4 en 16.7 van de Richtlijn)

De Richtlijn bepaalt expliciet dat er standaardregels opgesteld en bekend gemaakt moeten worden met betrekking tot het dragen en verdelen van de kosten van de technische aanpassingen (zoals netaansluitingen en –verzwaringen) en dat deze regels gebaseerd moeten zijn op objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria.

In regels voor het *dragen* van de kosten van technische aanpassingen aan het netwerk is vastgelegd welk deel van de kosten voor rekening komt van de producent die aan het netwerk wil worden gekoppeld en welk deel voor rekening van de exploitant van het transmissie- of distributiesysteem.

In regels voor het *delen* van de kosten van technische aanpassingen aan het netwerk is vastgelegd hoe de noodzakelijke kosten moeten worden verdeeld tussen producenten die vervolgens aan het netwerk worden gekoppeld en allen baat hebben bij dezelfde versterkingen of nieuwe lijnen.

De regels voor het dragen en delen van de kosten behoren tot de federale bevoegdheid.

Maar specifiek voor de aansluiting van HEB-installaties zijn er nog bijkomende regionale regels, geldig in het Vlaamse Gewest. Het Vlaamse Gewest is immers bevoegd voor hernieuwbare energiebronnen.

Op vandaag komt de netbeheerder bij wijze van steunmechanisme al tussen in de aansluitingskosten van een HEB-installatie, overeenkomstig artikel 19 § 2 van het Groenestroombesluit. Het huidige "tarief" voor aansluiting van productie-installaties in het algemeen en installaties op basis van hernieuwbare energiebronnen in het bijzonder moet echter absoluut transparanter en objectiever gemaakt worden.

c) Informatieplicht netbeheerder t.a.v. nieuwe producent (art. 16.5)

De Richtlijn bevat de plicht van de netbeheerders om een producent, die aansluiting vraagt, duidelijk te informeren omtrent de aansluitingsmogelijkheid, de doorlooptijd van het aanvraagdossier, het tijdschema voor de eventuele aansluiting, en de kosten. Dit vereiste een aanvulling van het TRDE, die al doorgevoerd werd bij de recente herziening.

Op heden bestaat echter nog onduidelijkheid over welke kosten voor aansluiting voor rekening van de netbeheerder, en welke voor rekening van de aanvrager tot aansluiting komen. Artikel 19 van het Groenestroombesluit, dat handelt over de verdeling van de kosten van de aansluiting van een HEB-installatie tussen netbeheerder en aanvrager tot aansluiting, en de steun van de netbeheerder in geval van HEB, is terzake niet duidelijk genoeg.

Er zijn nog andere toepassingsproblemen met artikel 19 van het Groenestroombesluit, hetgeen maakt dat het de aansluitingsaanvrager lange tijd onduidelijk is op welke steun hij aanspraak kan maken, wat een rem kan zetten op investeringen in installaties voor productie van groene stroom. Een aanpassing van het artikel dringt zich op.

3.1.2. De exploitatie van het elektriciteitsnetwerk voor elektriciteit uit HEB (art. 16, leden 2, 7 en 8 van de Richtlijn)

a) Garantie van distributie (art. 16.2.a)

De richtlijn bepaalt dat de netbeheerders de distributie van elektriciteit uit HEB moeten garanderen. In praktijk is er al een principiële garantie van distributie, daar de mogelijkheid van de distributienetbeheerder om de distributie onmogelijk te maken, zeer beperkt is. Enkel installaties vanaf 2,5 MVA kunnen in bepaalde omstandigheden worden afgeschakeld in een N-1 situatie.

Deze garantie van distributie die in praktijk dus principieel reeds geldt, moet reglementair nog worden vastgelegd.

b) Toegang tot het net: voorrang of garantie (art. 16.2.b)

Er moet voorzien zijn in een garantie, minstens een voorrang van toegang tot het net aan elektriciteit uit HEB. Dit is op heden niet opgenomen in de regelgeving. Dit vereist een aanvulling van de Toegangscode.

c) Operationele maatregelen m.b.t. het netwerk en de markt om de belemmering van elektriciteit uit HEB tot een minimum te beperken (art. 16.2.c)

Op een economisch draagbare, gefaseerde en gecontroleerde manier wordt al werk gemaakt van de modernisering van energiemeters en de optimalisatie van energienetten (smart meters en smart grids). Een grootschalig proefproject is operationeel. De slimme meters moeten een slim net mogelijk maken, met inbegrip van de aansluiting van decentrale elektriciteitsproductie-installaties.

Naar aanleiding van een studie van het marktmodel moeten de marktprocessen herwerkt worden in functie van nieuwe, decentrale productie-eenheden.

Of er nog andere maatregelen genomen moeten worden met betrekking tot het net en de markt om de belemmering van elektriciteit HEB tot een minimum te beperken, zal nog onderzocht moeten worden.

d) Tarieven (art. 16.7 en 16.8)

Wat de distributienettarieven betreft, moet de huidige toepassing van injectietarieven in vraag gesteld worden. De richtlijn schrijft voor dat de tarieven een realistische weergave zijn van de kostenvoordelen die kunnen voortvloeien uit de aansluiting van die installaties op het net (zoals het voordeel dat kan voortvloeien uit het directe gebruik van het laagspanningsnet) (art. 16.8), maar op heden gebeurt dit niet en vormt de toepassing van de injectietarieven een belemmering voor decentrale productie uit hernieuwbare energiebronnen, terwijl alle belemmeringen net zoveel mogelijk moeten worden weggenomen (art. 16.7).

Hoewel Vlaanderen momenteel niet bevoegd voor het vastleggen van de distributienettarieven, stelt de VREG de huidige toepassing van injectietarieven in vraag.

3.2. Gas uit hernieuwbare energiebronnen (biogas) (art. 16, leden 7, 9 en 10 van de Richtlijn)

Een uitbreiding van de gasnetinfrastructuur teneinde de integratie van gas uit hernieuwbare energiebronnen (zogenaamd biogas) te vergemakkelijken (art. 16.9 en 16.10), is wellicht onnodig.

Voor 'woongebied' bestaan immers al verplichtingen op het vlak van de uitbreiding van gasnetten: tegen 2020 moet een aansluitbaarheidsgraad van 95 % bekomen worden. Voor woongebied lijkt het dus niet nodig dat het gasnetwerk moet uit te breiden.

Er is op heden nog niet geweten welke de doelstellingen voor Vlaanderen op het vlak van warmte zullen zijn. Ook is nog niet gekend welke situaties gesteund zullen worden: het lokaal gebruik van biogas voor warmte (afname waar productie zich bevindt), ofwel injectie van biogas op het net.

Bij gebrek aan deze gegevens kan, voor andere gebieden dan woongebieden, nog geen inschatting gemaakt worden van het feit of de gasnetinfrastructuur moet worden uitgebreid voor de integratie van biogas.

Voor de integratie van biogas zouden technische voorschriften bepaald moeten worden met betrekking tot netwerkconnectieregels die *voorschriften* voor gaskwaliteit, geurtoevoeging en gasdruk bevatten.

Ook het vastleggen van de wijze van controleren van de voorschriften voor de gaskwaliteit dringt zich dan op: wat wordt gemeten, wie controleert, met welke frequentie, welke actie wordt ondernomen bij niet-voldoen aan de eisen? Dit alles vereist een aanpassing van het Technisch Reglement Distributie Gas.

Er zou ook nog bepaald moeten worden welke steunmechanismen er nodig zijn (productiesteun of invoedingssteun?). Deze steun kan nodig zijn gezien de hoge kost van opzuivering van biogas tot de vereiste kwaliteit voor het net.

Bovendien zijn er ook regels nodig met betrekking tot de lokale belasting en capaciteit van het net, want er kan geen constant groot debiet gas op het net geïnjecteerd worden als er lokaal op bepaalde momenten van de dag onvoldoende afname is.

Tevens zouden volgens de Richtlijn connectie*tarieven* bekend gemaakt moeten worden voor het aansluiten van biogasinstallaties op het aardgasnet. Hiervoor is Vlaanderen echter op heden niet bevoegd. Er zou in dat kader overwogen kunnen worden om de aansluitingskost (tussen een biogasinstallatie die gas met de juiste kwaliteit voor het net levert en het net zelf) te beperken, naar analogie met de beperking die er al bestaat voor de aansluiting van WKK.

Er wordt in de Richtlijn ook bepaald dat de transmissie- en distributietarieven geen discriminatie mogen inhouden van biogas, maar de uitwerking hiervan behoort eveneens tot de federale bevoegdheid.

Een regelgevend kader voor de distributie van biogas ontbreekt op vandaag volledig en moet opgesteld worden.

4. Duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen (artikel 17-19 van de Richtlijn)

Het quotumsysteem zoals dit momenteel werkt, zal niet fundamenteel herzien moeten worden om de duurzaamheidscriteria te kunnen implementeren. Dit komt voornamelijk omdat de auditprocedure die door de VREG reeds is opgezet ter bepaling van de netto geproduceerde groene stroom als basis voor de toekenning van groenestroomcertificaten goed aansluit bij deze die in de Richtlijn wordt voorgeschreven. Een tweejaarlijkse heraudit wordt vandaag reeds opgelegd en komt overeen met de periodiciteit van het voortgangsrapport.

Enkel inhoudelijke toevoegingen aan dit auditrapport dat gebruikt wordt voor de toekenning van groenestroomcertificaten in verband met duurzaamheidscriteria (vooral grondgebruik) zijn nodig.

Het Groenestroombesluit moet aangepast worden om de nieuwe definities en categorieën vast te leggen.

Met het oog op een doeltreffende controle zullen wel bijkomende instrumenten noodzakelijk zijn om de "status van land" in en na januari 2008 te kunnen verifiëren; dit gebeurt best op Europees niveau.

4.1. Definities en categorieën – impact op het groenestroombesluit

energie uit hernieuwbare bronnen: kortweg HEB, energie uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen, namelijk: wind, zon, aerothermische, geothermische, hydrothermische energie

- en energie uit de oceanen, waterkracht, biomassa, stortgas, gas van rioolzuiveringsinstallaties en biogassen; (Artikel 2 punt a van de Richtlijn)
- biomassa* : de biologisch afbreekbare fractie van producten, afvalstoffen en residuen van biologische oorsprong uit de landbouw (met inbegrip van plantaardige en dierlijke stoffen), de bosbouw en aanverwante bedrijfstakken, met inbegrip van de visserij en de aquacultuur, alsmede de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval (Artikel 2 punt e van de Richtlijn)
- vloeibare biomassa*: vloeibare brandstof **voor energiedoeleinden andere dan vervoer**, waaronder elektriciteit, verwarming en koeling, die geproduceerd is uit biomassa (Artikel 2 punt h van de Richtlijn) .
- biobrandstoffen*: **vloeibare of gasvormige** brandstof voor vervoer die geproduceerd is uit biomassa (Artikel 2 punt i van de Richtlijn) ;

De definities uit de Richtlijn houden enkele kleine wijzigingen in ten opzichte van het huidige Groenestroombesluit. Als HEB worden "aerothermische, geothermische, hydrothermische energie" toegevoegd, en "getijdenenergie en golfslagenergie" wordt verbreed naar "energie uit de oceanen". De definities van "vloeibare biomassa" en "biobrandstoffen" zijn doorslaggevend ivm de toepassing van duurzaamheidscriteria. Bij de definitie van biomassa werden de visserij en de aquacultuur expliciet opgenomen als aan de land- en bosbouw aanverwante bedrijfstakken.

Merk op dat "biobrandstoffen" gasvormig kunnen zijn terwijl dit vanzelfsprekend niet geldt voor "vloeibare biomassa". Verder is het zo dat wanneer een brandstof valt onder de noemer "biobrandstof", ze per definitie niet meer valt onder de noemer "vloeibare biomassa".

Om een goede rapportering door België mogelijk te maken (vb. voortgangsrapport) moet in de regelgeving:

- onderscheid gemaakt worden tussen energie afkomstig uit biobrandstoffen en vloeibare biomassa uit:
 - afvalstoffen en residuën die niet afkomstig zijn uit landbouw, aquacultuur, visserij of bosbouw (deze moeten enkel voldoen aan BKG-emissiereductie als duurzaamheids criterium);
 - afval, residuën, non-food cellulosemateriaal en lignocellulosisch materiaal; en
 - overige
- voor biobrandstoffen en vloeibare biomassa moet de datum van indiening van de productie-installatie waar ze vervaardigd werden bijgehouden worden (ter bepaling van percentage BKG-emissiereductie)
- moet een inschatting voorhanden zijn van de vraag naar buitenlandse brandstoffen om aan de streefcijfers te voldoen
- moet de evolutie van de grondstofprijzen bijgehouden worden (voor rapportering, maar dit is ook de Achilleshiel bij de bepaling van de onrendabele toppen).

De correcte omzetting van de verschillende categorieën van HEB uit de Richtlijn vraagt een herziening en/of verdere opsplitsing van de bestaande categorieën in het Groenestroombesluit. Gezien de nauwe link met de auditprocedures en opvolging wenst de VREG van in het begin betrokken te worden bij besprekingen in die richting.

4.2. Toepassingsgebied

Energie uit biobrandstoffen en vloeibare biomassa mag slechts in rekening gebracht worden voor het behalen van het nationale streefcijfer (13% van het bruto eindverbruik van energie voor België en 10% van het eindverbruik van energie voor transport) of financieel ondersteund worden (GSC's, evt. groenewarmtecertificaten) indien aan de hieronder vermelde duurzaamheidscriteria wordt voldaan.

Deze criteria moeten bijgevolg best worden ingevoegd in het Groenestroombesluit in het hoofdstuk over de voorwaarden tot toekenning van groenestroomcertificaten (d.i. hoofdstuk II, afdeling II, onderafdeling II).

Afvalstoffen en residuen die niet afkomstig zijn van landbouw, aquacultuur, visserij of bosbouw moeten enkel een voldoende BKG-emissiereductie realiseren en zijn dus vrijgesteld van de overige duurzaamheidscriteria. Voor vaste brandstoffen (evt. ook deze voor transport) en gasvormige brandstoffen (enkel deze die niet voor transport gebruikt worden) zijn deze duurzaamheidscriteria niet van toepassing.

4.3. Duurzaamheidscriteria

De hier gespecificeerde duurzaamheidscriteria zijn een weergave van Artikel 17, lid 2 tem 6 van de Richtlijn en kunnen onderverdeeld worden als volgt:

- Realisatie van BKG-emissiereductie
- Afkomst uit een land met grote biodiversiteit
- Afkomst uit een land met hoge koolstofvoorraden
- Afkomst uit veengebieden
- Landbouwgrondstoffen (enkel voor grondstoffen geteeld binnen de Gemeenschap)

De lidstaten mogen geen biobrandstoffen of vloeibare biomassa weigeren die voldoen aan de bovengenoemde duurzaamheidscriteria voor financiële ondersteuning omwille van andere duurzaamheidsredenen (Artikel 17, lid 8 van de Richtlijn).

4.3.1. Broeikasgasemissiereductie

De berekening van de BKG-emissiereductie zal de ontwikkeling van bijkomende kennis en expertise vergen.

Voor de meeste thans bij de VREG gekende vloeibare biomassaströmen kan gesteld worden dat de brandstofproductie-installatie reeds operationeel was op 23 januari 2008, zodat deze vrijgesteld zijn van dit criterium BKG-emissiereductie tot 1 april 2013 op basis van artikel 17, lid 2, 3e alinea van de Richtlijn.

Er zijn echter eveneens nieuwe biomassa-productie-installaties in ontwikkeling, zodat de praktische uitwerking van dit criterium ook op korte termijn aandacht vraagt.

4.3.2. Standaardwaarden

Het zou bijzonder interessant zijn om meer inzicht te verkrijgen in de berekening van de standaardwaarden in bijlage V van de Richtlijn. Hieruit kunnen waarschijnlijk eveneens standaardwaarden voor de voorbehandelingsenergie van de brandstofproductie en de bijhorende transportenergie afgeleid worden. Momenteel worden deze grootheden in de huidige beslissingen van de VREG per productie-installatie apart berekend (om in mindering te worden gebracht van de hoeveelheid geproduceerde elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in de berekening van het aantal toe te kennen groenestroomcertificaten), bij gebrek aan gefundeerd cijfermateriaal uit onafhankelijke studies.

De VREG heeft reeds stappen gezet richting standaardwaarden voor voorbehandelingsenergie en transportenergie, oa. door de invoering van forfaits voor palmolie en houtpellets, dit wordt enorm uitgebreid met de standaardwaarden ter bepaling van de BKG-emissiereductie. Het zou de dossierlast voor zowel de aanvrager van groenestroomcertificaten als voor de VREG sterk beperken als dit soort forfaits ook beschikbaar zouden komen voor andere hernieuwbare energiebronnen.

4.4. Controlesystemen

De vraag rijst aan de hand van welke instrumenten de VREG toezicht gaat kunnen houden op deze criteria. Er zullen met name instrumenten nodig zijn waarmee de "status van land" in en na januari 2008 geverifieerd kan worden.

Het controlesysteem wordt best op een zo hoog mogelijk niveau uitgewerkt cfr. RSPO, waarbij minstens gestreefd moet worden om één systeem te implementeren zonder onderscheid tussen de gewesten.

4.4.1. Genormeerde audits

De al bestaande auditprocedure van de VREG kan inhoudelijk aangepast worden zodat de status van het land in en na januari 2008 opgevraagd wordt, alsook eventuele verklaringen van de bevoegde autoriteiten hieromtrent.

Ter informatie kan verwezen worden naar de twee normen die in Nederland hieromtrent reeds twee zijn verschenen:

- NEN NTA 8003-2008 - Classificatie van biomassa voor energietoepassing
- NEN NTA 8080-2009 - Duurzaamheidscriteria voor biomassa ten behoeve van energiedoelinden

In Vlaanderen is er MEDE-2007-1 van de VREG waar in bijlage 4 "Controlelijst voor een auditrapport voor de kwantificering van het energieverbruik voor de productie van biobrandstof" een template van een auditrapport gegeven wordt. Daar waar momenteel enkel de voorbehandelings- en transportenergie in rekening moet worden gebracht zal dit uitgebreid dienen te worden naar een checklist in verband met de duurzaamheidscriteria en alle overige relevante parameters (vb. sociale duurzaamheidscriteria) waarover de lidstaten dienen te rapporteren. Het betreft dus enkel een inhoudelijke toevoeging aan het auditrapport, terwijl de procedures omtrent dit auditsysteem ongewijzigd kunnen blijven. De huidige procedure met (een keten van) verklaringen op woord van eer kan gekaderd worden binnen het massabalanssysteem. Momenteel is reeds een tweejaarlijks heraudit verplicht, dit komt overeen met de periodiciteit van de aan de lidstaten opgelegde voortgangsrapportering.

Dit systeem op basis van verklaringen op woord van eer zal herdacht moeten worden om een flexibele brandstoffenmarkt toe te laten. Andere systemen waarbij er niet langer een fysieke link aangetoond moet worden tussen de plaats van productie en consumptie zijn flexibeler, maar vragen een goed uitgebouwd controlesysteem om "dubbeltelling" van eenzelfde hoeveelheid duurzaam geproduceerde brandstof te vermijden.

Inhoudelijke informatie uit deze audits zal moeten bekend gemaakt worden op het Europese transparantieplatform onder samengevoegde vorm met behoud van de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige informatie.

4.4.2. Erkenning van betrouwbare systemen

In de Richtlijn wordt een opening gelaten voor de erkenning van systemen (labels en dergelijke) die accurate gegevens bevatten. Een mogelijke kandidaat voor een systeem dat accurate gegevens bevat is het RSPO-certificatensysteem (Round Tabel for Sustainable Palm Oil). De VREG communiceerde in het verleden reeds dat zij bij het bepalen van een forfait-waarde de thermische voorbehandelingsenergie voor de productie van ruwe palmolie niet in mindering zal brengen voorzover uit de public summary van het RSPO-certificaat éénduidig blijkt dat de volgende claim waar is: "Alle warmtevraag gerelateerd aan de productie van crude palm oil uit fresh fruit bunches is altijd en uitsluitend afkomstig uit hernieuwbare energiebronnen".

Voor de VREG

André Pictoel
Gedelegeerd Bestuurder

Brussel, * 2009

Bijlage: Overwegingen m.b.t. intergewestelijke uitwisselbaarheid van groenestroomcertificaten binnen België

Mits inachtneming van een aantal aspecten, kan er voordeel worden gehaald uit samenwerking tussen de verschillende Belgische gewesten inzake het steunbeleid voor productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

Deze samenwerking kan verschillende vormen aannemen:

- beter op elkaar afstemmen van de steunmechanismen in de gewesten;
- het mogelijk maken van uitwisselbaarheid van certificaten tussen de gewesten;
- ...

Voordeel

Theoretisch kan uitwisselbaarheid tussen de verschillende certificaten systemen immers acute onevenwichten op de gewestelijke certificatenmarkten helpen uitvlakken.

Concreet: wanneer certificaten uit gewest B kunnen worden aanvaard voor het quotum van gewest A, moeten in het geval de productie in gewest A tijdelijk lager ligt dan de gewestelijke doelstelling de leveranciers uit dit gewest niet onnodig financieel worden gepenaliseerd met een boete en omgekeerd indien de productie tijdelijk hoger ligt dan de gewestelijke doelstelling in gewest A, zullen de investeerders in gewest niet worden afgeremd door een daling van de handelsprijs voor certificaten. De hiermee samenhangende schommelingen in de marktwaarde van certificaten worden op die manier immers uitgevlakt. Hetzelfde effect wordt echter ook al bereikt doordat banking van certificaten binnen 1 gewest mogelijk is en een tijdelijke overproductie dus geen onmiddellijk of sterk effect heeft op de marktwaarde voor certificaten.

Drempel

Door de sterk verschillende modaliteiten van de steunmechanismen in de verschillende gewesten, is een volledige opening van de certificatenmarkten in de diverse gewesten voor 'buitengewestelijke certificaten' echter ook van aard om zeer ingrijpende en omvangrijke bewegingen van certificaten tussen de gewesten te veroorzaken. Certificaten zullen immers aangeboden worden in dat gewest waar dit het grootste financiële voordeel creëert. Hierdoor komen de specifieke doelstellingen van het gewestelijk beleid onder druk. In ieder geval zal – bij ongelijke voorwaarden – het gewest met de beste voorwaarden in eerste instantie alle certificaten aanzuigen, mogelijk met het gevolg dat de 'inheemse producenten' hun certificaten niet kwijt zullen kunnen, omdat ze weggeconcurrereerd worden door producenten uit andere gewesten, die aan gunstigere omstandigheden werken.

In het verleden werd in het intergewestelijk regulatorenoverleg (VREG-CWaPE-BRUGEL) het onderwerp 'uitwisselbaarheid' onderzocht. Hoewel de basisprincipes van de verschillende gewestelijke quotumsystemen gelijk zijn, liggen de belangrijkste drempels binnen de huidige systemen in zowel de technische en economische ongelijkwaardigheid van de certificaten in de verschillende gewesten. Bijkomend aan de ongelijkwaardigheid van de certificaten, zijn er in iedere regio verschillende randvoorwaarden betreffende investeringsubsidies, hindernissen in vergunningsaanvraagtrajecten,

...

Voorwaarden

Opdat uitwisselbaarheid effectief in werking kan treden, moet dus zowel op beleidsmatig als op uitvoerend (regulatoren-) niveau overleg worden gepleegd.

Vanuit het oogpunt van de VREG kunnen enkel die certificaten intergewestelijk worden uitgewisseld die gelijke technische én economische waarde hebben in de verschillende gewesten. Gelijke technische waarde impliceert dat een certificaat in de verschillende gewesten een gelijke hoeveelheid energie voorstelt. Gelijke economische waarde betekent dat ze bruikbaar zijn in een quotumsysteem

dat een gelijke boete hanteert bij een deficit aan ingeleverde certificaten. Of hierbij tevens rekening moeten worden gehouden met gelijke investeringssubsidies en eventuele andere randvoorwaarden die invloed hebben op investeringsbeslissingen van producenten, zal op intergewestelijk beleidsniveau moeten worden uitgeklaard. Uitwisselbaarheid krijgt dus meer kansen als de steunregelingen tussen de verschillende gewesten meer gecoördineerd zijn.

De VREG raadt de minister aan om op beleidsniveau een intergewestelijk overleg rond dit thema op te starten, waarbij voor de verdere uitwerking beroep gedaan kan worden op het regulatorenoverleg.

Stand van zaken

De huidige stand van zaken m.b.t. intergewestelijke certificatenruilbaarheid kan als volgt worden toegelicht.

Verskil in certificatenwaarde

Technisch - principe

Een groenestroomcertificaat vertegenwoordigt niet in ieder gewest een gelijke hoeveelheid elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen:

- De VREG reikt 1 groenestroomcertificaat uit per 1000 kWh elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen en 1 warmtekrachtcertificaat per 1000 kWh primaire energiebesparing uit kwalitatieve warmtekrachtkoppeling.
- De CWaPE reikt 1 'certificat vert' uit per 456 kg CO₂-besparing.
- Brugel reikt 1 groenestroomcertificaat uit per 217 kg CO₂-besparing. (Brugel baseert het verschil op het feit dat het aardgas in Brussel een lagere calorische waarde heeft dan in Wallonië, en de elektriciteitsproductie bijgevolg een lager rendement).

Economisch - principe

Voorlopig is er in Vlaanderen andere boetewaarde voor niet ingeleverde quotumcertificaten dan in de andere twee gewesten (125 euro in Vlaanderen, 100 euro in Wallonië en 100 euro in Brussel), maar vanaf 2015 wordt dit in Vlaanderen ook 100 euro.

Windenergie, zonne-energie en waterkracht

Zowel de CWaPE als Brugel hebben een argumentatie om af te leiden dat 1 groenestroomcertificaat gelijk is aan 1MWh elektriciteitsproductie, in geval van windenergie, waterkracht en zonne-energie.

Bijgevolg is voor windenergie, zonne-energie en waterkracht op die manier 1MWh in Wallonië = 1MWh in Vlaanderen = 1MWh in Brussel (op (enigszins bizarre) voorwaarde dat men abstractie maakt van het verschil in CO₂-besparing waar een certificaat voor staat in de verschillende gewesten).

Dus voor die energiebronnen is er momenteel een technische gelijkwaardigheid, en over enkele jaren ook een economische gelijkwaardigheid. (Mits de andere voordelen buiten de certificatenwaarde ook gelijk zouden zijn getrokken. Dit is echter moeilijk te beoordelen want soms sectorafhankelijk, denk aan VLIF-steun,...)

Andere energiebronnen

Probleem stelt zich voor de andere energiebronnen: voor biomassa en biogas staan Waalse certificaten voor een andere hoeveelheid kWh dan in Vlaanderen: In Vlaanderen vertegenwoordigen ze altijd 1000 kWh, in de andere twee gewesten, de ene keer minder dan 1000 kWh, de andere keer meer (ingeval van bio-WKK). Bio-WKK's krijgen in Vlaanderen bovendien zowel WKC als GSC, en in Wallonië en Brussel maar 1 soort 'certificats verts'. Er valt geen algemene regel te stellen in Wallonië over welk type installatie met welke hoeveelheid kWh per certificaat overeenkomt.

Daarover gaat het probleem van de technische ongelijkwaardigheid: in beide gewesten staan dezelfde certificaten voor biogas en biomassa voor een andere hoeveelheid energie.

De economische ongelijkwaardigheid gaat er dan over dat 1000 kWh groenestroomproductie in de verschillende gewesten een andere financiële waarde heeft door de verschillende boetewaarde, evenals over het feit dat bio-WKK's in Vlaanderen van 2 certificaten systemen kunnen genieten, en in de andere gewesten van 1.

Verder bestaan ook nog lichte verschillen tussen de gewesten over wat er wel of niet als 'energie voor utiliteitsvoorzieningen' moet worden in rekening gebracht bij de berekening van het aantal toe te kennen groenestroomcertificaten, over welke installaties/energiebronnen wel of niet in aanmerking komen, meet- en keuringsvoorschriften,... , maar deze verschillen zouden de regulatoren onderling kunnen uitklaren.

Om tot een volledige gelijkwaardigheid te komen, volstaat echter niet enkel regulatorenoverleg, maar is ook vanuit het beleid overleg met de andere gewesten nodig.

Intergewestelijke uitwisselbaarheid vandaag

Brussel aanvaardt momenteel al Waalse certificaten voor haar Brussels quotum, op voorwaarde dat ze uit installaties komen die minder dan 10 jaar in dienst zijn. Als beschermingsmaatregel voor de Brusselse markt, waar een certificaten-schaarste heerst, werd sinds 2009 gesteld dat Waalse certificaten voor het Brusselse quotum enkel aanvaardbaar zijn voor zover een uitputting van de Brusselse certificaten is gerealiseerd. Het gaat dus niet over een volledige openstelling van de markt tussen het Brussels en het Waals gewest, maar slechts over een 'saldering' tussen het overschot op de Waalse en het tekort op de Brusselse markt.